

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-65>

УДК 339.711:332.1

Фісуненко Павло Анатолійович

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри девелопменту нерухомості, фінансів,
обліку та маркетингу, декан економічного факультету,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1339-5860>

Орел Максим Вадимович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0872-1052>

Pavlo Fisunenکو, Maksym Orel

Educational and Scientific Institute
“Prydniprovsk State Academy of Construction and Architecture”
Ukrainian State University of Science and Technology

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО РЕВІТАЛІЗАЦІЇ
ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ****METHODOLOGICAL APPROACH TO REVITALIZATION
OF TERRITORIES IN CONDITIONS OF INSTABILITY**

Анотація. Ревіталізація територій в Україні є критично важливою, що спричинено необхідністю відновлення та відбудови внаслідок війни зруйнованої інфраструктури, промислових об'єктів та житлових районів, регенерації занедбаних промислових зон, очищення та реабілітації забруднених ділянок з метою покращення екологічної ситуації. Складність даного процесу пов'язана з тим, що наразі в країні тривають воєнні дії та процеси відновлення мають проходити в умовах тривалої нестабільності, коли криза триває. Мета статті полягає у вивченні підходів до ревіталізації територій та об'єктів, а також розробці методичного підходу до здійснення ревіталізації територій в умовах нестабільності. При цьому, було застосовано методи критичного аналізу та систематизації існуючих підходів до ревіталізації, просторового розвитку та відновлення територій, методів комбінування та логічного узагальнення. Розроблено авторський методичний підхід до здійснення ревіталізації територій в умовах нестабільності.

Ключові слова: просторовий розвиток, ревіталізація, відновлення, девелопмент, будівництво, інфраструктура, нестабільність, кризові умови.

Summary. Revitalization of territories in Ukraine is critically important, which is caused by the need to restore and rebuild infrastructure, industrial facilities and residential areas destroyed by the war, regeneration of abandoned industrial zones, cleaning and rehabilitation of contaminated sites in order to improve the environmental situation. In addition to the destruction caused by the war, there are quite a few abandoned industrial facilities on the territory of Ukraine that were damaged during the exploitation of lands and natural massifs, restoration is vital to ensure sustainable development. The complexity of this process is because military operations are currently ongoing in the country and the restoration processes must take place in conditions of prolonged instability. It has been established that most studies have considered in sufficient detail the issue of stable development of territories and their restoration after the end of the crisis. The feasibility of developing a methodological approach to revitalization that would allow its implementation in crisis conditions has been proven. The purpose of the article is to study approaches to the revitalization of territories and objects, as well as to develop a methodological approach to the implementation of revitalization of territories in conditions of instability. At the same time, methods of critical analysis and systematization of existing approaches to revitalization, spatial development and restoration of territories, methods of combination and logical generalization were applied. Six main approaches to the revitalization of territories and objects were identified. These approaches include economic, social, spatial-planning, cultural-historical, environmental, marketing-branding approach. A comparative characteristic of the above approaches is given; their

advantages and disadvantages are highlighted. The use of a combined approach is proposed, combining economic, social, spatial, cultural, environmental and marketing components. The author's methodological approach to the implementation of revitalization of territories in conditions of instability is developed.

Keywords: spatial development, revitalization, recovery, development, construction, infrastructure, instability, crisis conditions.

Постановка проблеми. В умовах ринкової турбулентності та воєнного стану для України особливо важливим є поєднання різних підходів для комплексного відновлення територій. Процес такого відновлення включає економічну стабілізацію, соціальну підтримку населення, модернізацію інфраструктури, збереження культурної спадщини та формування позитивного іміджу регіону.

В контексті вирішення проблемних питань комплексного відновлення ревіталізація має розглядатися не як одноразовий акт забудови, а як безперервний процес адаптивного управління територіальним капіталом. Ревіталізація територій стає не лише питанням відбудови інфраструктури, а й стратегічним напрямом підвищення конкурентоспроможності громад, відновлення соціальної стабільності та залучення інвестицій.

В таких умовах, процеси соціально-економічної та просторової ревіталізації територій, що перебувають під впливом екзогенних та ендегенних чинників нестабільності, потребують більш детального вивчення та системного аналізу даної проблематики, зокрема, з огляду на потребу адаптації міжнародного досвіду ревіталізації до українських реалій, формування дієвих механізмів державного регулювання та забезпечення участі громадянського суспільства у процесах оновлення життєвого простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційно ревіталізація розглядалася через призму джентрифікації та оновлення матеріального середовища. Фундаментальні праці Дж. Джекобс [1] та Л. Мамфорда [2] заклали основу розуміння міста як живого організму. Однак у контексті нестабільності акцент зміщується на концепцію Urban Resilience (міської стійкості), коли ревіталізація сприймається не як повернення до початкового стану, а здатність системи трансформуватися під тиском шоків.

Варто відзначити, що є низка досліджень науковців, які розглядали тісно пов'язані з ревіталізацією питання розвитку та відновлення територій України та територіальних громад, об'єктів критичної інфраструктури (Миколайчук М., Лесик О. [3], Євсюкова О. [4, с. 110–118], Шпатакова О., Іваненко Р., Погребицький М. [5], Черносова Т. [6, с.13–25]), реновації промислової забудови (Гайко Ю., Гнатченко Є., Завальний О., Шишкін Е. [7]) рекультивативних земель та створення рекреаційних просторів (Хороша О., Субін-Кожевникова А., Куленко О. [8, с. 73–80]).

Безпосередньо процес ревіталізації та просторового розвитку на її основі досліджували

Левченко О., Біркентале В. [9, с. 305–310], Горблюк С. [10], Сич О., Ситник Н., Стасишин А., Круглякова В. [11; 12], Панченко Т., Голуб А. [13, с. 80–89], ревіталізації промислових об'єктів – Бессонова А., Безугла Л., Белобородова М. [14, с. 49–55], Білошицька Н., Тагарченко Г., Білошицький М., Матляк Д. [15, с. 76–94], Харченко К., Чорна В., Ворошилова Н., Белкіна М. [16, с. 106–114], ревіталізації земель – Іванов Є., Біланок В. [17].

Більшість джерел аналізують або стабільний розвиток, або повне відновлення після завершення кризи. Проте методичний підхід до ревіталізації безпосередньо під час тривалої нестабільності (коли криза ще триває) висвітлений недостатньо.

Метою дослідження стало вивчення підходів до ревіталізації територій та об'єктів, а також розробка на цій основі методичного підходу до здійснення ревіталізації територій в умовах нестабільності.

Дослідження ґрунтувалось на застосуванні методів критичного аналізу та систематизації існуючих підходів до ревіталізації, просторового розвитку та відновлення територій, комбінування та логічного узагальнення при розробці авторського методичного підходу до здійснення ревіталізації територій в умовах нестабільності.

Вклад основного матеріалу дослідження. Ревіталізація територій – це багатогранний процес відновлення та розвитку депресивних або зруйнованих територій, спрямований на покращення їх економічного, соціального, екологічного та культурного стану. На основі праць українських авторів можна виокремити такі принципи до ревіталізації територій як інтердисциплінарність – врахування архітектурного, соціального, екологічного, економічного, правового аспектів. (Горблюк С., Бессонова А., Безугла Л., Белобородова М. [10; 14]); локалізація стратегій – врахування специфіки територій: функціонального призначення, стану інфраструктури, історичних характеристик, демографії (Миколайчук М., Лесик О. [3]); адаптація стратегій – на основі використання моделей ревіталізації з країн ЄС, врахування стандартів сталого розвитку, екологічних/normative практик. (Сич О., Ситник Н., Стасишин А., Круглякова В. [11]), пріоритетність критичних інфраструктурних компонентів – дороги, енергія, водопостачання, комунальні служби – як базові елементи, які потрібно відновлювати / ревіталізувати першочергово (Шпатакова О., Іваненко Р., Погребицький М. [5]).

У сучасній науковій літературі виділяють кілька основних підходів до ревіталізації, кожен з яких детермінується вектором специфіки відтворення територій, особливості та методи реалізації, які в умовах системних викликів вимагають критичного переосмислення.

Економіко-центричний вектор ревіталізації знаходить своє відображення в економічному підході, функціональне призначення якого фокусується на відновленні та розвитку економічної діяльності та економічної активності на певній території. Його реалізують через залучення інвестицій, створення нових робочих місць, підтримку малого та середнього бізнесу, а також запровадження податкових та грантових стимулів. Використання цього підходу дозволяє стимулювати розвиток регіональної економіки та повернення підприємницької активності. Разом з тим практична реалізація цього підходу в умовах військової агресії обмежена високими безпековими ризиками.

Соціо-гуманітарний вектор ревіталізації фокусується на соціальному підході, що акцентує увагу на покращенні умов та якості життя мешканців території та ставить за мету зміцнення соціальної згуртованості. Це передбачає створення соціальної інфраструктури, таких як школи, лікарні, дитячі садки, а також розвиток громадських просторів, культурних та спортивних об'єктів. Такий підхід часто стикається з проблемою демографічних розривів, які зараз дуже відчутні у зв'язку з проблемою внутрішньо переміщених осіб.

Вектор просторової трансформації сконцентровано на просторово-планувальному підході, який реалізується шляхом зосередження уваги на відновленні та модернізації міської та регіональної інфраструктури. Він включає планування та проектування нових житлових, комерційних та громадських об'єктів, а також відновлення та модернізацію існуючої інфраструктури з використанням сучасних будівельних технологій та матеріалів. В цілому такий підхід передбачає редевелопмент деградаційних промислових або занедбаних зон, облаштування транспортних коридорів, створення публічних просторів і підвищення комфортності урбанізованих територій. Ключовим бар'єром для його застосування на сьогодні є застаріла нормативно правова база державних будівельних норм.

Автентичне спрямування ревіталізації передбачає впровадження культурно-історичного підходу, який орієнтований на збереження та популяризацію культурної спадщини. Він передбачає адаптивне використання історичних будівель, розвиток місцевої ідентичності та включення міст до культурних мереж задля перетворення депресивних регіонів на центри культурного життя. Але цей підхід може призвести до конфлікту між збереженням автентичності та комерційною вигодою девелопера.

Еко-орієнтований вектор ревіталізації сфокусовано на екологічному підході, що включає відновлення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. До його методів належать рекультивация забруднених земель, озеленення міських і приміських зон, очищення водойм та створення зелених коридорів для підвищення екологічної стійкості території.

Іміджево-репутаційний вектор ревіталізації базується на маркетингово-брендинговому підході, який спрямований на формування позитивного іміджу території для залучення інвестицій, туристів та нових мешканців. В рамках цього підходу розглядається розробка бренду міста, проведення рекламних кампаній, організація міжнародних партнерств та культурних подій, що підвищують привабливість території навіть у кризових умовах. Але при застосуванні цього підходу існує загроза підміни системних змін суто візуальними ефектами.

Узагальнення вищенаведених підходів дозволяє стверджувати, що кожен з них має право на існування відповідно до головної мети їх впровадження.

Порівняльна таблиця підходів наведена в таблиці 1.

Підсумовуючи аналіз теоретичних підходів, можна констатувати, що жоден із них не є самодостатнім у контексті сучасних викликів, з якими стикається Україна. В умовах нестабільності методичний підхід до ревіталізації територій має зміщувати акцент з масштабного будівництва на функціональне перепрофілювання. З огляду на це, постає необхідність конвергенції декількох методологічних векторів, які на практиці ревіталізації можна сформувати у комбінований підхід, що поєднує економічні, соціальні, просторові, культурні, екологічні та маркетингові складові. Така інтеграція дозволяє одночасно відновлювати економіку, поліпшувати умови життя населення, модернізувати інфраструктуру, зберігати культурну спадщину та формувати стійкий позитивний імідж території на національному й міжнародному рівні.

Алгоритм впровадження комбінованого методичного підходу до ревіталізації територій передбачає проходження певних етапів:

Етап 1. Діагностика та стрес-тестування території: на відміну від стандартного SWOT-аналізу, передбачає проведення оцінки чутливості території до дестабілізуючих факторів та розрахунку інтегрального індексу вразливості. На цій підставі може бути здійснено визначення типу зони (зона активного відновлення, зона стабілізації або зона консервації).

Етап 2. Формування «Сценарного портфеля» – замість одного генплану розробляються три траєкторії розвитку: оптимістична (за умови припливу капіталу та стабілізації безпеки); адаптивна (поступове відновлення малими кроками) та кри-

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика підходів до ревіталізації

Підхід / параметри	Головна мета	Методи	Переваги	Недоліки
Економічний	Відновлення та розвиток економічної діяльності та економічної активності на певній території	Залучення інвестицій, створення нових робочих місць, підтримка малого та середнього бізнесу, запровадження податкових та грантових стимулів	Більш дієві стимули для інвесторів, стимулювання розвитку регіональної економіки та підприємницької активності	Недостатня увага до соціальних, культурних та екологічних аспектів
Соціальний	Покращення умов та якості життя мешканців території	Створення соціальної інфраструктури, розвиток громадських просторів, культурних та спортивних об'єктів	Яскраво виражений соціальний ефект, зміцнення соціальної згуртованості	Економічна доцільність виступає другорядним мотивом, що може стримувати інвесторів
Просторово-планувальний	Відновлення та модернізація міської та регіональної інфраструктури	Планування та проектування нових житлових, комерційних та громадських об'єктів, відновлення та модернізація існуючої інфраструктури з використанням сучасних будівельних технологій та матеріалів	Редевелопмент територій, що потребує відносно менших капітальних витрат та строків	Необхідність інтегрувати об'єкти в існуючу місцеву інфраструктуру
Культурно-історичний	Збереження та популяризація культурної спадщини	Адаптивне використання історичних будівель, розвиток місцевої ідентичності та включення міст до культурних мереж	Перетворення депресивних регіонів на центри культурного життя, широка підтримка свідомо налаштованої спільноти та соціально-відповідального бізнесу	Більший вплив на культурну та соціальну складову розвитку територій порівняно з економічною
Екологічний	Відновлення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	Рекультивация забруднених земель, озеленення міських і приміських зон, очищення водойм та створення зелених коридорів	Підвищення екологічної стійкості території	Необхідність додаткових витрат, що не завжди матимуть економічну віддачу
Маркетингово-брендинговий	Формування позитивного іміджу території для залучення інвестицій, туристів та нових мешканців	Розробка бренду міста, проведення рекламних кампаній, організація міжнародних партнерств та культурних подій	Підвищення привабливості території як запорука сталого розвитку	Значні витрати на маркетингові заходи

Джерело: розроблено авторами на основі [2–17]

зова (збереження лише критично важливих функцій території).

Етап 3. Вибір точок швидкого впливу – передбачає здійснення ідентифікації об'єктів, ревіталізація яких дасть максимальний мультиплікативний ефект за мінімальних витрат.

Етап 4. Впровадження механізму «Гнучкого фінансування» – стратегія залучення капіталу для проектів, бізнесу або організацій з різних фінансових джерел одночасно, залучення муніципаль-

них облігацій, грантів міжнародних фондів та локального краудфандингу. Передбачає розподіл ризиків між державою та приватним сектором через механізм страхування інвестицій.

Етап 5. Моніторинг та ітераційне коригування. Оскільки умови нестабільні, контроль здійснюється не раз на рік, а щоквартально. Ключовим показником при цьому є швидкість адаптації. Якщо показники відхиляються від сценарію «А», система автоматично перемикається на сценарій «В».

Методичний підхід до ревіталізації в умовах нестабільності повинен бути дифузним (проникати в різні сфери поступово) та інклюзивним. Головним показником успіху є не кількість введених в експлуатацію квадратних метрів, а здатність території самовідновлюватися після шоків впливів.

Висновки. Ревіталізація територій є складним та багатограним процесом, що вимагає комплексного підходу та інтеграції різних векторів відбудови. У контексті війни в Україні особливо важливими є економічне відновлення, соціальна підтримка населення, відновлення інфраструктури, збереження культурної спадщини, екологічна реабілітація та формування позитивного

іміджу території. Потреба в ревіталізації в Україні спричинена необхідністю відновлення та відбудови внаслідок війни зруйнованої інфраструктури, промислових об'єктів та житлових районів, регенерації занедбаних промислових зон, очищення та реабілітації забруднених ділянок з метою покращення екологічної ситуації. Успішна реалізація цих підходів сприятиме реорганізації простору територій з метою їхнього більш продуктивного використання, сталому розвитку та відновленню територій, пошкоджених внаслідок бойових дій. Важливим напрямом подальших досліджень є побудова прозорого механізму залучення інвестиційних коштів на цілі ревіталізації територій.

Список використаних джерел:

1. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities. New York : Vintage Books, 1992. 474 p.
2. Mumford L. The Culture Of Cities. New York : Harcourt, Brace And Company, 1938. 634 p.
3. Миколайчук М.М., Лесик О.В. Інструменти розвитку та повоєнного відновлення територій України: аналітичний огляд. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. Вип.7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-02-10> (дата звернення: 10.02.2026).
4. Євсюкова О. Відновлення та розвиток територіальних громад в Україні: проблематика та процесуальна специфіка. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2023. № 4 (82). С. 110–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.4.19> (дата звернення: 10.02.2026).
5. Шпатакова О., Іваненко Р., Погребицький М. Перспективи відновлення критичної інфраструктури на деокупованих територіях України. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-5> (дата звернення: 10.02.2026).
6. Черносова Т.О. Необхідність відновлення порушених територій в сучасних містах. *International Science Journal of Engineering & Agriculture*. Вип. 4. № 2. 2025. С. 13–25. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjea.20250402.02> (дата звернення: 10.02.2026).
7. Гайко Ю.І., Гнатченко Є.Ю., Завальний О.В., Шишкін Е.А. Реновація промислової забудови та її адаптація до сучасного міського середовища: монографія / за заг. ред. Ю. І. Гайка, Е. А. Шишкіна. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 353 с.
8. Хороша О.І., Субін-Кожевнікова А.С., Куленко О.В. Аналіз основних факторів впливу та вимог при формуванні рекреаційних просторів на рекультивованих територіях. *Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві*. 2021. № 2. С. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.31649/2311-1429-2021-2-73-80> (дата звернення: 10.02.2026).
9. Левченко О.В., Біркетале В.В. Ревіталізація: історія, досвід і перспективи просторового розвитку. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2020. Вип. 1. Т. 2. С. 305–310. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/issue/view/318> (дата звернення: 10.02.2026).
10. Горблюк С. Ревіталізація міста: сутність та ключові характеристики. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2020. Вип. 2. С. 34–41.
11. Сич О.А., Ситник Н.С., Стасишин А.В., Крутлякова В.В. Ревіталізація міст – досвід Європейського Союзу для України : навч. посібник / за заг. ред. О. А. Сич. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 312 с.
12. Сич О.А. Ревіталізація як складова стратегії розвитку міста. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Економічна»*. 2020. Вип. 99. С. 66–73. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2020-99-07> (дата звернення: 10.02.2026).
13. Панченко Т., Голуб А. Особливості містобудівної ревіталізації прирічкових територій. *Просторовий розвиток*. 2023. Вип. 5. С.80–89. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.5.80-89> (дата звернення: 10.02.2026).
14. Бессонова А., Безугла Л., Белобородова М. Міжнародний досвід ревіталізації промислових об'єктів: можливості для України. *Development Service Industry Management*. 2024. Вип. 2. С. 49–55. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8)) (дата звернення: 10.02.2026).
15. Білошицька Н., Татарченко Г., Білошицький М., Матляк Д. Ревіталізація промислових об'єктів: історія, основні принципи та прийоми. *Просторовий розвиток*. 2023. Вип. 4. С. 76–94. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.4.76-94> (дата звернення: 10.02.2026).
16. Харченко К.С., Чорна В.І., Ворошилова Н.В., Белкіна М.Д. Принципи ревіталізації відпрацьованих кар'єрів на прикладі м. Кривий ріг. *Український журнал будівництва та архітектури*. 2021. № 2. С. 106–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujba_2021_2_15 (дата звернення: 10.02.2026).
17. Іванов Є.А., Біланюк В.І. Проблеми рекультивациі і ревіталізації земель, порушених гірничими роботами. *Надрокористування в Україні. Перспективи інвестування* : матеріали IV міжн. наук.-практ. конф., у 2-х т. м. Трускавець, 6–10 листопада, 2017 р. / Державна комісія України по запасах корисних копалин, Т. 2, С. 262–270. URL: https://www.researchgate.net/publication/321390028_Problemi_rekultivacii_i_revitalizacii_zemel_porusenih

girnicimi_robotami_The_problems_of_recultivation_and_revitalization_of_destroyed_by_mining_works_lands (дата звернення: 10.02.2026).

References:

1. Jacobs J. (1992) *The Death and Life of Great American Cities*. New York : Vintage Books, 474 p.
2. Mumford L. (1938) *The Culture Of Cities*. New York : Harcourt, Brace And Company, 634 p.
3. Mykolaichuk M. M., Lesyk O. V. (2023) Instrumenty rozvytku ta povoiennoho vidnovlennia terytorii Ukrainy: analitychnyi ohliad [Tools for the development and post-war restoration of the territories of Ukraine: an analytical review. Problems of modern transformations]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-02-10> (in Ukrainian)
4. Ievsiukova O. (2023) Vidnovlennia ta rozvytok terytorialnykh hromad v Ukraini: problemy ta protsesualna spetsyfika [Restoration and development of territorial communities in Ukraine: issues and procedural specifics]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Publichne upravlinnia i administruvannia*, vol. 4 (82), pp. 110–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.4.19> (in Ukrainian)
5. Shpatakova O., Ivanenko R., Pohrebytskyi M. (2022) Perspektyvy vidnovlennia krytychnoi infrastruktury na deokupovanykh terytoriiakh Ukrainy [Prospects for the restoration of critical infrastructure in the deoccupied territories of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-5> (in Ukrainian)
6. Chernonosova T. O. (2025) Neobkhidnist vidnovlennia porushenykh terytorii v suchasnykh mistakh [The need for the restoration of disturbed territories in modern cities]. *International Science Journal of Engineering & Agriculture*, vol. 4, No 2, pp. 13–25. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjea.20250402.02> (in Ukrainian)
7. Haiko Yu. I., Hnatchenko Ye. Yu., Zavalnyi O. V., Shyshkin E. A. (2021) Renovatsiia promyslovoi zabudovy ta yii adaptatsiia do suchasnoho miskoho seredovyscha [Renovation of industrial buildings and its adaptation to the modern urban environment]. Kharkiv : KhNUMH im. O. M. Beketova, 353 s. (in Ukrainian)
8. Khorosha O. I., Subin-Kozhevnikova A. S., Kulenko O. V. (2021) Analiz osnovnykh faktoriv vplyvu ta vymoh pry formuvanni rekreatsiinykh prostoriv na rekultyvovanykh terytoriiakh [Analysis of the main factors of influence and requirements in the formation of recreational spaces in reclaimed territories]. *Suchasni tekhnologii, materialy i konstruktivni v budivnytstvi*, vol. 2, pp. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.31649/2311-1429-2021-2-73-80> (in Ukrainian)
9. Levchenko O. V., Birkentale V. V. (2020) Revitalizatsiia: istoriia, dosvid i perspektyvy prostorovoho rozvytku [Revitalization: history, experience and prospects of spatial development]. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa*, vol. 1, Issue 2, pp. 305–310. Available at: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/issue/view/318> (in Ukrainian)
10. Horbliuk S. (2020) Revitalizatsiia mista: sutnist ta kluchovi kharakterystyky [Revitalization of the city: essence and key characteristics]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, vol. 2, pp. 34–41 (in Ukrainian)
11. Sych O. A., Sytnyk N. S., Stasyshyn A. V., Kruhliakova V. V. (2023) Revitalizatsiia mist – dosvid Yevropeiskoho Soiuzu dlia Ukrainy [Revitalization of cities – the experience of the European Union for Ukraine]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 312 p. (in Ukrainian)
12. Sych O. A. (2020) Revitalizatsiia yak skladova stratehii rozvytku mista [Revitalization as a component of the city development strategy]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina, seriya «Ekonomichna»*, vol. 99, pp. 66–73. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2020-99-07> (in Ukrainian)
13. Panchenko T., Holub A. (2023) Osoblyvosti mistobudivnoi revitalizatsii pryrihkovykh terytorii [Features of urban revitalization of riverside territories]. *Prostorovyi rozvytok*, vol. 5, pp. 80–89. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.5.80-89> (in Ukrainian)
14. Bessonova A., Bezuhla L., Bieloborodova M. (2024) Mizhnarodnyi dosvid revitalizatsii promyslovykh obektiv: mozhlyvosti dlia Ukrainy [International experience in revitalization of industrial facilities: opportunities for Ukraine]. *Development Service Industry Management*, vol. 2, pp. 49–55. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8)) (in Ukrainian)
15. Biloshytska N., Tatarchenko H., Biloshytskyi M., Matliak D. (2023) Revitalizatsiia promyslovykh obektiv: istoriia, osnovni pryntsyipy ta pryiony [Revitalization of industrial facilities: history, basic principles and techniques]. *Prostorovyi rozvytok*, vol. 4, pp. 76–94. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.4.76-94> (in Ukrainian)
16. Kharchenko K. S., Chorna V. I., Voroshylova N. V., Bielkina M. D. (2021) Pryntsyipy revitalizatsii vidpratsovanykh karieriv na prykladi m. Kryvyi rih [Principles of revitalization of abandoned quarries on the example of the city of Kryvyi Rih]. *Ukrainskyi zhurnal budivnytstva ta arkhitektury*, vol. 2, pp. 106–114. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujba_2021_2_15 (in Ukrainian)
17. Ivanov Ye. A., Bilaniuk V. I. (2017) Problemy rekultyvatsii i revitalizatsii zemel, porushenykh hirnychymy robotamy [Problems of reclamation and revitalization of lands disturbed by mining operations]. *Nadrokorystuvannia v Ukraini. Perspektyvy investuvannia : IV Mizhnarodna nauково-praktichna konferenciya (Truskavets, November 6th–10th, 2017)*. Truskavets : Derzhavna komisiiia Ukrainy po zapasakh korysnykh kopalyn, Issue 2, pp. 262–270. Available at: https://www.researchgate.net/publication/321390028_Problemi_rekultivatsii_i_revitalizatsii_zemel_porusheni_hirnicimi_robotami_The_problems_of_recultivation_and_revitalization_of_destroyed_by_mining_works_lands (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 16.02.2026

Дата прийняття статті: 02.03.2026

Дата публікації статті: 17.03.2026